

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Non omnia actionis factive adjuncta in amplificationem trahi possunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

L acuminum veluti bellariis, saccharique globulis hiantis concionis palato imponi, ac tanquam suavi fascino Auditorem à causâ penitus abstrahi. At sine ullâ dubitatione omnium argumentorum robur, quod hic unum criminor, omnes enthymematum tori, omnes rationum nervi istâ sensiculorum pluviam tam densâ molliuntur, ac fœdè debilitantur.

Non omnia actionis factive adjuncta in amplificationem trahi possunt.

72. **A**T, inquit, certè hæc omnia illius actionis, præclarique facinoris adjuncta sunt, D. Caroli constantiam appositè locupletantia. Atqui adjunctis mirè ditescit, atque amplificatur Oratio. quis nesciat? quid ergo vetat (malum!) quid prohibet, hæc paulo hilariùs, limatiusque describere? ô tironum imperitiam! ô visa somniantium ridicula! An, ut omnia sine ullâ temeratae artis religione in orationem advocari queant, satis est, si adjuncta sint, & rem quoquo modo circumstant? Itane vero satis est? Ergo, si fortè tunc in eo sacello D. Caroli, ubi ille glande petitus fuit, aderat, imò sine dubio aderat tintinnabulum, & hoc opportunè delineandum erat? Aderant etiam aliqui domesticorum canes. ergo & hi graphicè expingendi? Supplices viri complures pronique in preces, coronam piacularibus textam globulis interim percurrebant. quo igitur piaculo sua hi descriptione fraudabuntur? Aderat & sacra

laera supellex. Hæc quoq; omnis adunguem
 aimirum recensenda fuit. Aderat ipsum al-
 tare. Quid ni igitur & hoc eleganter styli
 colore exprimatur! Aderat denique palatium
 ipsum, in quo scelus illud nefarium patratum
 est. Cujus ergo inertia fuit, cujus imperitia,
 in hujus cubicula omnia, in tabulata, in am-
 bulationes, in porticus, in atria, in latebras
 postremo omnes non excurrere spatiaq; di-
 cendo! At quis adeo mentis inops, atque im-
 pos sit, ut hæc tam dissona, discrepantia
 cum D. Caroli constantia coagmentanda ju-
 dicet! Si quis hujus opinionis laborat mor-
 bo, censeo, à medicis potius hellebori medi-
 catam potionem ad levandum furorem petat
 quam primum, quam ut ullam eloquentia
 partem attingat.

73. Videndum igitur, videndum principio
 est, ni velimus desipere, prudenterque expen-
 dendum, quæ, & qualia sint illa adjuncta, an
 cum causa, & sine persuasionis copulata, an
 ad amplificationem, quam molitur, aliquid
 conferant; & tunc commodè, atque in loco
 inde amplificabitur Oratio. Sin autem ad rem
 non faciunt, omittenda penitus sunt, aliisque
 eorum loco adhibitis argumentis, ad ipsas cõ-
 troverfia medullas fumina vi penetrandum.
 Valent illa quidem temerè afficta attributio-
 num emblemata, illa miniatula orationis A
 prænitentis pigmèta valent ad, nescio quam,
 voluptatis illecebram aucupandam; valent
 ad plausum qualemcumq; ab Auditoribus he-
 betioribus mendicandum, valent ad famæ,

ingeniique inanes rumusculos excitandos. At quid virium habet, quid spiritus aliena mei admiratio ingenii, quid doctrinae fama, quid phalerata plausus eloquentiae ad Caroli illustrandam e fierendamque constantiam? quis nexus haec tam longinqua, & disiecta coniungit? Oratio illa tua, quod multa legeris, quod varia pectus eruditione compleveris; quod memoria veterum omnium monumenta praesto atque in numerato habeas; qui Caroli constantiam Auditori persuadebit? qui, ut injurias condonet, eundem expugnabit? qui ut cum hoste, à quo vulneratus, ac penè jugulatus est, redeat in gratiam, extorquebit? qui denique Auditoris opinionem perdomabit, opinionique Oratoris dicendo subjiciet? Quam habent illa cum persuasione affinitatem, quam, cedo, quam necessitudinis umbram vel conjunctionis? Nullam, nullam profus. Si igitur nihilominus ea inconsulte assuantur, an non rationum vim ac pondus imminuent? Si generoso vino multam quis aquae copiam permisceat, vel aure primae notae ac purgatissimo multum aris, stanniq; infundat, nonne quo plus aquae, aris, aut stanni vino, vel auro indit, eo magis vini diluit virtutem, auriq; praestantiam, ac pretium deterit? Nemo ambigit, Auditores. Ite nunc vos, mulso dulciores Oratores, validissimorum argumentorum nervis infinita acuminum turbam agglutinate; & illa ab istis summo opere enervari aperte comperietis.

74. Sed quam ob causam? nempe quod
nul.

nullus tam fungus, aut stipes sit, qui, quid
 distent æra lupinis, quod ajunt, ignoret: **B**
 neque ullus sibi pro auro plumbum, pro vino
 aquam, pro robustis argumentis aurium
 illecebras patitur venditari. Auditor, si tibi
 sui assensus potestatem facturus sit, argu-
 mentis validis prehendendus est. Tu contra
 validis argumentis molles acuminum deli-
 cias importunissimè inseris; & fierine pote-
 rit, ut eorum non fatiges robur, omninoque
 subducas? Fingite vobis aliquem, qui, ut
 mihi persuadeat enssem sibi esse è durissimi
 chalybis laminâ, hoc maxime nitatur argu-
 mento, quod ejusmodi gladius vaginâ coc-
 cineâ, atque holosericâ inclusus splendeat, **C**
 odoratisque delibutus unguentis, Adonidis
 rosâ, ac floribus nihil concedat. Cui talis
 confirmatio risum non excutiat? quin nesciat
 aliam esse nudati ferri aciem, aliam tegentis
 vaginæ iuxta? *Quis talis vaginam dicit*
 gladio in pugnâ rotat, an nudati aciem
 gladii infligere, an subjecto mucrone latus
 ferire potest? nullo modo. Nonne gladii
 vires, atque impetum perdit? Sine dubio. Atqui
 tu me isto Orationis ense non vulneras; neque
 mirum; obtusus valde est. vis tamen mihi
 imponere, ut solidâ illum ex laminâ conflatum
 esse credam. At quas machinas ad id
 mihi persuadendum admoves? Juras con-
 ceptis verbis coccineâ illum vaginâ, holose-
 ricaque amœnæ descriptionis, ac floridorum
 acuminum totum esse obductum, atque orna-
 tum. ô insaniam! ô ineptias! Quid vaginæ

cum ferro, ut feriat? Nihil sane. Tam igitur argumentorum robur spissis eliditur acuminibus, ac frustra est, quam gladii acies, si quis in praelio vaginâ utatur pro gladio.

Immoderata ornamentorum frequentia attentionem obruit Auditoris.

75. **A** Nimadverto, nunc Judices, quò se metu profugus recipiat Adversarius. Video, in quod se asylum, ac latebras abdat simulationis. Dare se manus fatebitur, piaculum esse in eloquentiâ inexplabile; à re propositâ, ut acuminibus licentius indulgeas, aberrare perpetuò, aberrandoque multâ lectionis, memoriæ, doctrinæ, atq; ingenii ostentationi velificari; eâdemque illâ tam erraticæ velificationis operâ omnia argumentorum munimenta convellere, ac demoliri. Sed longè aliud sibi esse consilium, longè aliam mentem. Volo, inquiet, argumentum primo intortum loco urgere; volo recto tramite insistere; volo non interrupto filo causam persequi; volo tandem Orationem semper, ut ita dicam, fastigiare. Sed volo etiam ad gratiam conciliandam, ad Auditorum oblectandum, ad Judicis leniendam rædium acumina interficere; placet argutias inspergere: operæ pretium est, eliminatos intercalare fensiculos, tortisque periodos sententiolis interpolare. **O** acutû in re trepidâ **F** cõsiliû! **O** catam, fagacemq; in extremo infortunio prudentiam! Sed frustra, Auditores,
his